

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра філософії та міжнародної комунікації

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету харчових технологій
та управління якістю продукції АПК
д.техн.н. проф. Валь-Прилипко Л.В.

«18» ПРОДУКЦІЇ АПК 2023 р.

«СХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри філософії та
міжнародної комунікації
Протокол № 10 від 18.05.2023 р.
Завідувач кафедри
доц. Культенко В.П.

«РОЗГЛЯНУТО»

Гарант ОП «Харчові технології»
к.т.н. доц. Савченко О.А.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІЛОСОФІЯ

Спеціальність 181 «Харчові технології»
Освітня програма «Харчові технології»
Факультет (ННІ) Факультет харчових технологій та управління якістю
продукції АПК
Розробник: старший викладач кафедри філософії та міжнародної комунікації,
к. філос. наук., Чорноморденко Д.І.

Київ – 2023

1. Опис навчальної дисципліни

«ФІЛОСОФІЯ»

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	бакалавр	
Спеціальність	181 «Харчові технології»	
Освітня програма	«Харчові технології»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	4	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Курс (рік підготовки)	2	
Семестр	4	
Лекційні заняття	15 год.	6
Практичні, семінарські заняття	30 год.	6
Самостійна робота	75 год.	
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	3	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Філософія» є створення умов для самостійного осмислення студентами існування та розвитку природного і соціального світу, формувань культури і пізнання, людини та її сутності. Філософія належить до циклу фундаментальних дисциплін, вивчення якої є важливим чинником духовного збагачення, інтелектуального розвитку, формування світоглядно-методологічної культури студентської молоді, усвідомлення ними свого місця і ролі в суспільстві; визначення ціннісних орієнтирів особистої та соціальної активності громадянина, розуміння проблеми людського буття в умовах змін виробництва та технологій і насамперед питань: хто є людина, як їй жити, на що орієнтуватися в нових умовах, як долати перешкоди на шляху до мети. Філософія – це не стільки результат, що закріплюється у формі чітких і виважених положень, скільки процес, якому належить навчитись. Це вміння мислити можна здобути лише у процесі філософської освіти через діалог із мислителями минулого та сучасності, через діалог студента та викладача.

Вивчення дисципліни пов'язане зі знаннями інших гуманітарних дисциплін, особливо з політологією, соціологією, історією України тощо.

Знання дисципліни "Філософія" є методологічною основою вивчення не тільки гуманітарних та суспільно-політичних, а й природничих, економічних та технічних дисциплін.

Мета вивчення дисципліни:

надання знань з філософії як вищого теоретичного світогляду, що віддзеркалює сутнісні характеристики буття людини, соціуму і природи та основні форми їхньої взаємодії; світоглядно-методологічна підготовка студентів; формування у них філософської культури як теоретичного підґрунтя університетського рівня підготовки спеціалістів та актуалізація національної свідомості майбутньої суспільної еліти.

Завдання вивчення дисципліни:

вивчення історії філософії та її органічної складової – історії української філософії, сприяння гуманізації освіти через засвоєння досягнень сучасної філософії, інформації про світ у цілому і ставлення людини до нього; вивчення комплексу принципів пізнання та загальних методів пізнавальної діяльності; розвиток здібностей до логічного мислення, самостійного аналізу складних явищ суспільного життя, уміння пов'язувати загальнофілософські проблеми з розв'язанням завдань економічної теорії і практики. Цьому підпорядковане вивчення наступних розділів: "Історія світової філософії", "Онтологія", "Гносеологія", "Соціальна філософія". Філософія покликана визначити сукупність вихідних орієнтирів, що зумовлюють програму соціальної поведінки людини.

Предметом курсу є світ загалом у його найбільш загальних закономірностях з позицій відносин «людина – світ».

Набуття компетентностей:

Відповідно до ОПП «Харчові технології» навчальна дисципліна забезпечує формування ряду загальних та фахових компетентностей:

Інтегральна компетентність (ІК)

Здатність розв'язувати спеціалізовані задачі різного рівня складності у процесі навчання, із застосуванням базових теоретичних знань, розвинутої системи логічного мислення, комплексу теорій та методів фундаментальних і прикладних наук та розв'язувати практичні проблеми технічного і технологічного характеру у виробничих умовах підприємств харчової промисловості та ресторанного господарства.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Знання та розуміння предметної області, розуміння професійної діяльності.

ЗК 2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 13. Здатність реалізовувати свої права та обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав свобод людини та громадянина в Україні.

ЗК 14. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для забезпечення здорового способу життя.

Фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

ФК 12. Здатність формувати комунікаційну стратегію в галузі харчових технологій, вести професійну дискусію.

Відповідно до ОПП «Харчові технології» **програмні результати** навчання після засвоєння дисципліни такі:

ПРН 2. Виявляти творчу ініціативу та підвищувати свій професійний рівень шляхом продовження освіти та самоосвіти.

ПРН 18. Мати базові навички проведення теоретичних та/або експериментальних наукових досліджень, що виконуються індивідуально та/або у складі наукової групи.

ПРН 26. Формувати і відстоювати власну світоглядну та громадську позицію, діяти соціально відповідально та свідомо.

ПРН 27. Зберігати та примножувати досягнення і цінності суспільства, вести здоровий спосіб життя.

Програма пропонує студентам цілісний виклад основних проблем філософії на рівні об'єктивного, ідеологічно незаангажованого сучасного бачення проблем, знайомить студентів із наявними філософськими концепціями в їх поліфонічному і плюралістичному звучанні, яке допомагає альтернативному сприйняттю і осмисленню буття.

З метою інтенсифікації процесу навчання, вдосконалення контролю за засвоєнням матеріалу доцільно використовувати модульно-рейтингову систему контролю знань, програмоване навчання, тести, комплексні контрольні завдання, прикладні комп'ютерні програми тощо.

3. Програма та структура навчальної дисципліни «Філософія» для повного терміну денної та заочної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин								
	Денна форма					Заочна форма			
	тижні	усього	лекції	практ.	с.р.	усього	лекції	практ	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Змістовий модуль 1. Історія світової філософії									
Тема 1. Філософська пропедевтика. Сутність філософії, її роль у суспільстві. Сучасне суспільство споживання та філософія	1	8	1	2	5				
Тема 2. Антична філософія. Філософія Давнього світу	2	8	1	2	5		2		

Тема 3. Філософія Середньовіччя та Відродження	3	8	1	2	5			2	
Тема 4. Філософія Нового часу та Просвітництва	4	8	1	2	5				
Тема 5. Німецька класична філософія	5	8	1	2	5				
Тема 6. Некласична філософія XIX-XXI ст.	6	8	1	2	5		2	2	
Тема 7. Українська філософія	7	8	1	2	5				
Разом за змістовим модулем 1.		56	7	14	35	8	4	4	
Змістовий модуль 2. Онтологія									
Тема 8. Філософське вчення про буття	8	8	1	2	5		2		
Тема 9. Свідомість як категорія філософії. Екологічна свідомість	9	8	1	2	5				
Разом за змістовим модулем 2.		16	2	4	10	2	2		
Змістовий модуль 3. Гносеологія									
Тема 10. Пізнавальна активність людини	10	8	1	2	5		2		
Тема 11. Особливості наукового пізнання в науках про життя	11	8	1	2	5				
Разом за змістовим модулем 3.		16	2	4	10	2	2		
Змістовий модуль 4. Соціальна філософія									
Тема 12. Соціальна філософія: основні підходи до розуміння суспільства	12	8	1	2	5			2	
Тема 13. Філософія економіки. Філософія грошей. Філософія релігії. Філософія права.	13	8	1	2	5				
Тема 14. Філософська антропологія та філософія культури.	14	8	1	2	5				

Матеріальні та духовні культурні цінності									
Тема 15. Аксіологія: цінність буття та стратегії майбутнього. Гроші як цінність	15	8	1	2	5				
Разом за змістовим модулем 4.		32	4	8	20	2		2	
Усього годин	120		15	30	75	22	6	6	

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Філософська пропедевтика.	2
2	Філософія Давнього світу. Філософія Середньовіччя та Відродження	2
3	Філософія Середньовіччя та Відродження	2
4	Філософія Нового часу та Просвітництва	2
5.	Німецька класична філософія	2
6.	Некласична філософія XIX-XXI ст.	2
7.	Українська філософія	2
8	Філософське вчення про буття. Свідомість як фундаментальна категорія філософії	2
9.	Свідомість як фундаментальна категорія філософії	2
10.	Пізнавальна активність людини	2
11.	Особливості наукового пізнання	2
12	Пізнавальна активність людини. Особливості наукового пізнання	2
13	Соціальна філософія: основні підходи до розуміння суспільства	2
14	Філософська антропологія та філософія культури і цивілізації	2
15	Аксіологія: цінність буття та стратегії майбутнього	2

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Філософська пропедевтика.	2
2	Філософія Давнього світу. Філософія Середньовіччя та Відродження	2
3	Філософія Середньовіччя та Відродження	2
4	Філософія Нового часу та Просвітництва	2
5.	Німецька класична філософія	2
6.	Некласична філософія XIX-XXI ст.	2
7.	Українська філософія	2
8	Філософське вчення про буття. Свідомість як фундаментальна категорія філософії	2
9.	Свідомість як фундаментальна категорія філософії	2
10.	Пізнавальна активність людини	2
11.	Особливості наукового пізнання	2
12	Пізнавальна активність людини. Особливості наукового пізнання	2
13	Соціальна філософія: основні підходи до розуміння суспільства	2

14	Філософська антропология та філософія культури і цивілізації	2
15	Аксіологія: цінність буття та стратегії майбутнього	2

6. Зразки контрольних питань, тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами.

1. Як співвідносяться між собою поняття «культура» і «цивілізація»?
2. Що таке етноцентризм і культурний релятивізм?
3. Які основні риси постіндустріальної цивілізації ви можете назвати?
4. Чим відрізняються циклічний і лінійний час?
5. У чому полягає різниця у сприйнятті світу представниками філософії Сходу і Заходу?
6. Чим відрізняється атомізм Демокріта від атомізма Епікура?
7. Які філософські витоки теоцентризму?
8. У чому полягає механістичне бачення світу у французьких матеріалістів XVIII ст.?
9. Що таке «річ-у-собі» та «річ-для-нас»?
10. Як Ви розумієте співвідношення свідомого та несвідомого у З. Фрейда?
11. Що таке авторитарна особистість у Е.Фромма?
12. Що таке екзистенція?
13. У чому полягає сутність герменевтичної філософії?

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ			
ОС: Бакалавр Факультет харчових технологій і управління якістю АПК	Кафедра філософії та міжнародної комунікації 2022-2023 н.р.	ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № ____ з дисципліни «Філософія»	«Затверджую» Зав каф. філософії та міжнародної комунікації: <u>Культенко В.П.</u>
Екзаменаційні питання			
1. Світогляд. Історичні типи світогляду.			
2. Криза християнського світогляду і формування антропологічного характеру філософії в епоху Відродження.			
Тестові завдання різних типів			
Питання 1. Яке визначення філософії є недостатньо повним?			
1	світогляд – це форма самосвідомості особистості та суспільства;		
2	світогляд – це сума знань про світ;		
3	світогляд – це здоровий глузд;		
4	світогляд – це інтегральне духовне утворення, що спонукає до практичної дії.		
Питання 2. Що є головним об'єктом східної філософії;			
(у бланку відповідей правильну відповідь впишіть одним словом)			
Питання 3. Антична філософія:			
1	автономна щодо інших сфер суспільного життя;		
2	відкрита та доступна для всіх громадян;		
3	розвивається стихійно;		
4	носить сакральний характер.		

Питання 4. Закінчіть вислів Тертуліана.

«Вірую, бо ....»	(у бланку відповідей правильну відповідь впишіть одним словом)
------------------	--

Питання 5. Співвіднесіть метод та його тлумачення.

1. дедукція;	А) метод дослідження певних об'єктів, що передбачає відтворення їхніх властивостей на іншому об'єкті – моделі, що є аналогом оригінального об'єкта; Б) сходження думки у пізнанні від загального до одиничного; В) процес відходу від певних якостей та відносин досліджуваного явища з одночасним виділенням потрібних для дослідника властивостей; Г) встановлення подібності, відповідності в певних сторонах, властивостях між нетотожними об'єктами.
2. абстрагування;	
3. моделювання;	
4. аналогія.	

Питання 6. У Новий час філософія є:

1	замкненою системою знань;
2	відкритою системою знань;
3	носить сакральний характер;
4	розгалуженою системою знань.

Питання 7. Співвіднесіть філософський напрям та його представників.

1. Л.да Вінчі;	А) натурфілософія;
2. М.Кузанський;	Б) структуралізм;
3. М.Фуко;	В) постпозитивізм;
4. Л.Лаудан;	Г) герменевтика.

Питання 8. Кому належить праця „Новий Органон” ?

(у бланку відповідей правильну відповідь впишіть одним словом)

Питання 9. Характерними рисами філософії ХХ ст. є:

1	академічність;
2	спрямованість на абсолютне;
3	тематична розмаїтість;
4	варіативність.

Питання 10. Яка із рис не є характерною для української філософії:

1	кордоцентризм;
2	індивідуалізм;
3	екзистенційність;
4	раціоналізм.

7. Методи навчання

Методи набуття нових знань, формування вмінь та навичок, закріплення, перевірки.

Словесні – пояснення, лекція, бесіда, дискусія, полеміка.

Практичні – навчальні вправи, практичні роботи, конференції, проведення семінарських занять під керівництвом викладача, презентації.

8. Форми контролю

Попередній контроль – опитування

Поточний контроль – опитування

Тематичний контроль – написання тематичних тестових та модульних контрольних робіт

Підсумковий контроль – екзамен

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання студента відбувається згідно з «Положенням про екзамени та заліки у НУБіП України» зі змінами від 26.04.2023 р. протокол № 10 з табл. 1.

Таблиця 1. Співвідношення між рейтингом здобувача вищої освіти і національними оцінками

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

4.26. Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни **R дис** (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи **R нр** (до 70 балів): **R дис = R нр + R ат**

10. Методичне забезпечення

1. Данилова Т.В., Сторожук С.В., Горбатюк Т.В. «Філософія». Навчально-методичний посібник для студентів НУБіП України денної форми навчання з усіх спеціальностей ОКР «Бакалавр». - К.: «Comp&copy company», 2012.
2. Навчальний курс Elearn Філософія (ХТ): <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=4056>
3. Культенко В.П., Гейко С.М., Горбатюк Т.В. та інші, Савицька І.М. К.: «Comp&Copy company», 2014. 112 с.
4. Причепій Є.М., Черній А.М., Чекаль Л.А. Філософія: Посібник. – К.: Академвидав, 2007.
5. Сторожук С.В., Матвієнко І.С. Практикум з філософії. – К.: Видавничий центр НУБіП України, 2015.
6. Сторожук С.В., Матвієнко І.С. Філософія: навчально-методичний посібник. – К.: Видавничий центр НУБіП України, 2015.
7. Філософія. Методичні вказівки для студентів НУБіП України стаціонарної форми навчання з усіх спеціальностей ОКР «Бакалавр». К.: Вид. центр НУБіП України, 2014. 24 с.
8. Філософія. Навчально-методичний посібник для студентів НУБіП України стаціонарної форми навчання з усіх спеціальностей ОКР «Бакалавр». Савицька І.М. Культенко В.П., Супрун А.Г., Гейко С.М.К.: Вид. центр НУБіП України, 2014. 24 с.

11. Рекомендована література

Основна:

1. Андрущенко В., Михальченко М. Сучасна соціальна філософія. Курс лекцій. – К.: Генеза. – 2006. 317 с.
2. Горський В.С. Історія української філософії. Курс лекцій. – К.: Наук. думка, 1996. 285с.
3. Кульчинський О. Основи філософії і філософських наук. – Мюнхен – Львів, 1995. 164 с.
4. Причепій Є.М., Черній А.М., Гвоздецький В.Д., Чекаль Л.А. Філософія: посіб. для студ. вищ. навч. закладів. – К.: Академія, 2007. 576 с.
5. Філософія. Навчально-методичний посібник для студентів НУБіП України стаціонарної форми навчання з усіх спеціальностей ОКР «Бакалавр». Савицька І.М. Культенко В.П., Супрун А.Г., Гейко С.М.К.: Вид. центр НУБіП України, 2014. 224 с.
6. Філософія. Курс лекцій. – К.: Либідь, 1991. 456 с.
7. Чекаль Л.А., Черній А.М. Філософський практикум: Навчально-методичний посібник. – К.: Аграрна Наука, 2008. 200 с.
8. Сучасна зарубіжна соціальна філософія. Хрестоматія: Навчальний посібник. – К., 2016.
9. Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрямки. Хрестоматія: Навчальний посібник. – К., 2016.
10. Філософія: Навчальний посібник. / За ред. І.Ф.Надольного. – К., 2002. 516 с.
11. Чекаль Л.А., Черній А.М. Філософський практикум: Навчально-методичний посібник для студентів і аспірантів. – К., 2008.
12. Філософія. Навчально-методичний посібник для студентів НУБіП України стаціонарної форми навчання з усіх спеціальностей. – К.: Видавничий центр НАУ, 2014. 45 с.
13. Філософія: терміни і поняття: Навчальний енциклопедичний словник / Під редакцією В.Л. Петрушенка. – Львів: «Новий Світ-2000», 2020. 506 с.

Допоміжна:

1. Андрущенко В.П., Михальченко М.І. Сучасна соціальна філософія – К., 2006. 368 с.
2. Барулін В.С. Соціальна філософія. – К., 2003. 560 с.
3. Горський В.С. Історія української філософії. Курс лекцій. – К., 1997. 297 с.
4. Історія філософії України. Підручник./М.Ф.Тарасенко, М.Ю. Русин І.В. Бичко та ін – К., 1994. 416 с.
5. Історія філософії України. Хрестоматія: Навчальний посібник./Упорядники: М.Ф.Тарасенко, М.Ю.Русин І.В.Бичко та ін. – К., 1993. 560 с.
6. Філософія: підручник для студентів вищих навчальних закладів / кол. авторів; за ред. Л. В. Губерського;. – Харків: Фоліо, 2013. - 510 с.
7. Кульчицький О. Основи філософії і філософських наук. – Мюнхен-Львів, 1995. 164 с.
8. Людина і довкілля: у 2 кн./Упорядн., автор вступних розділів, біогр. Довідок та коментарів В.С.Крисаченко. – К., 1995. 248 с.
9. Нестеренко В.Г. Вступ до філософії: онтологія людини: Навчальний посібник для студентів вузів. – К., 1995. 336 с.
10. Федів Ю.О., Мозгова Н.Г. Історія української філософії. – К., 2011. 164 с.
11. Філософський енциклопедичний словник. – К., 2002. 742 с.

12. Інформаційні ресурси

1. Інституту філософії НАН України: веб-сайт. URL: <https://www.filosof.com.ua/> (дата звернення: 13.06.2023)
2. Psylib. Библиотека Киевского Фонда содействия развитию психической культуры веб-сайт. URL: <http://psylib.org.ua/index.html> (дата звернення: 13.06.2023)

3. Електронний курс філософії веб-сайт. URL: https://courses.prometheus.org.ua/courses/KPI/PHIL101/2016_T2/about (дата звернення: 13.06.2023)
4. Сайт Українського філософського фонду веб-сайт. URL: <http://www.filosof.com.ua71inks.htm> (дата звернення: 13.06.2023)
5. Електронна бібліотека кафедри філософії та методології науки філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка веб-сайт. URL: <http://www.philsci.univ.kiev.ua/UKR/index.html> (дата звернення: 13.06.2023)